

Financial Risk&Regulation

Banki könyvi kamatláb kockázat – Újrakalibrált bázeli sokkok és EBA felügyeleti fókuszpontok

Hírlevél – 2024. április

Az EBA által kiadott 2022 októberi IRRBB csomag teljes körű bevezetése ugyan még hátra van, de a releváns szakmai bizottságok már most aktívan dolgoznak az ebben lefektetett elvárások finomhangolásán. A Bázeli Bizottság 2023. decemberében kiadta a banki könyvi kamatláb kockázat sokkjainak kalibrációjára vonatkozó konzultatív dokumentumát, amellyel a 2016-ban bevezetett módszertant tervezik leváltani. Ezzel közel egyidőben az EBA is bejelentette, hogy szigorítani tervezi a banki könyvi kamatláb kockázatok kezelésének ellenőrzését. A banki könyvi kamatláb kockázat témájában ajánljuk még korábban megjelent ([2024. februárban](#), [2022. novemberben](#) és [2022. februárban](#)) hírleveleinket.

Újrakalibrált bázeli sokkok

A korábbi sztenderd

A Bázeli Bizottság [2016 áprilisában adta ki a banki könyvi kamatláb kockázat \(IRRBB\) mérésének standardját](#), amelyre a mostani EBA szabályozás is épül. A [2023 decemberében kiadott konzultatív verzióban](#), a Bizottság felülvizsgálta és módosította a sokkok számításának módszerét. Ezt annak érdekében tette, hogy megoldást találjon arra problémára, hogy a közelmúltbeli alacsony, 0%-hoz közeli kamatkörnyezetben a korábbi módszertan túlságosan magas sokk paramétereket adott eredményként.

Az IRRBB standard megköveteli a bankoktól a devizaspecifikus kamatlábsokkok használatát azokra a devizákra, amelyben a bankoknak jelentős pozícióik vannak, és a tőke gazdasági értékére (economic value of equity, EVE) valamint a nettó kamatbevételre (net interest income, NII) gyakorolt hatások számszerűsítését. A korábbi módszertan a 2000-tól 2015-ig tartó periódusra vonatkozó historikus adatok alapján határozta meg a sokkok mértékét. Minden devizára ki kellett számolni egy átlagos kamatszintet, majd ezt kellett megszorozni a globális sokk paraméterekkel. A

globális sokk paramétereket a kamatváltozások hat hónapos relatív mozgóátlagának 99. és 1. percentilisének átlaga alapján határozta meg a BCBS.

A fenti periódust a Bizottság ki akarja terjeszteni, a jövőben a sokkokat a 2000 januárjától 2022 decemberéig tartó időszak adatai alapján kívánja meghatározni. Ez a kiterjesztés azonban megmutatja a jelenlegi módszer gyengeségeit. Amikor a kamatok 0% környékén vannak, kis változás esetén a relatív növekedés nagyon magas globális sokk paramétereket eredményezett volna. Mivel ugyanakkora abszolút változás a kamatlábakban jelentős különbségeket okoz a sokkokban attól függően, hogy mekkora a bázis kamatláb, a Bizottság az adatperiódus kibővítése mellett a sokkparaméterek kalkulációs módszerének a módosítását is tervezi.

Az új módszertan és kalibráció

A Bizottság a következő módszert javasolja az egyes devizák sokkjainak kiszámítására. Első lépésben elő kell állítani a kamatlábak ($R_{k,c}$) idősorát 2000. január 3-tól 2022. december 31-ig minden devizára (c) az alábbi k lejáratokra: $k = 3m, 6m, 1Y, 2Y, 5Y, 7Y, 10Y, 15Y, 20Y$. Utána ezeket az

adatokat felhasználva minden k lejáratra és minden c devizára külön ki kell számolni a hat hónapos (125 munkanapos) abszolút változások idősorát.

A változás scenáriók szerinti (rövid, hosszú, párhuzamos) átlagos idősorát is elő kell állítani, az alábbiak szerint: a rövid scenárió esetén a három hónapos, a hat hónapos és az egy éves lejáratokat; a hosszú scenáriónál a tíz, tizenöt és húsz éves lejáratokat átlagát kell számolni; míg a párhuzamos scenáriónál az összes lejáratot figyelembe kell venni.

A fenti átlagok 99,9. percentilisét kell venni, minden scenárióra. Az így kapott sokkok minimumát 100 bp-ban határozták meg, még a maximumát párhuzamos sokkok esetében 400, rövid távú sokkok esetében 500, hosszú távú sokkok esetében 300 bp-ben határozták meg. Végül, a kapott sokkokat a legközelebbi 50 bp többszörösre kell kerekíteni.

Különbségek

Három fő újdonság fedezhető fel a javasolt módszerben. Egyrészt, az idősort kiterjesztettek 2022 végéig (a kezdődátum nem változott). Másrészt kivették a kalkulációból a globális sokk faktorokat, ezeket a lokális sokk faktorokkal helyettesítik, amelyeket közvetlenül az egyes hozamgörbék változásaival számolnak, és a relatív helyett az abszolút változásokat alkalmazzák. Harmadrészt, a korábbi 99. percentilis helyett 99,9. percentilist kell használni a sokk paraméter meghatározásához, amivel konzervatívabb paramétereket kapunk.

Az 1. táblázatban láthatóak az új módszerrel kalibrált sokkok, bemutatva, hogy az egyes sokkok változatlanok maradtak, csökkentek vagy növekedtek:

	ARS	AUD	BRL	CAD	CHF	CNY	EUR	GBP	HKD	IDR
Párhuzamos	400	350	400	200	150	300	250	300	200	400
Rövid	500	450	500	250	250	300	350	400	350	500
Hosszú	300	300	300	200	200	300	200	250	200	300

	INR	JPY	KRW	MXN	RUB	SAR	SEK	SGD	TRY	USD	ZAR
Párhuzamos	350	100	250	400	400	300	300	150	400	200	350
Rövid	450	100	350	500	500	350	400	250	500	300	500
Hosszú	250	100	250	200	300	250	200	200	300	250	300

1. táblázat Az újrakalibrált sokkok az egyes devizanemekre, kiemelve a növekedést (kék) és a csökkenést (sötétkék).

Informálisan az új módszerrel kiszámoltuk, hogy a HUF sokkok mekkorák lennének, az eredményeket a 2. táblázatban láthatjuk. A számításhoz az MNB oldalon publikált három-, hat- és tizenkét hónapos

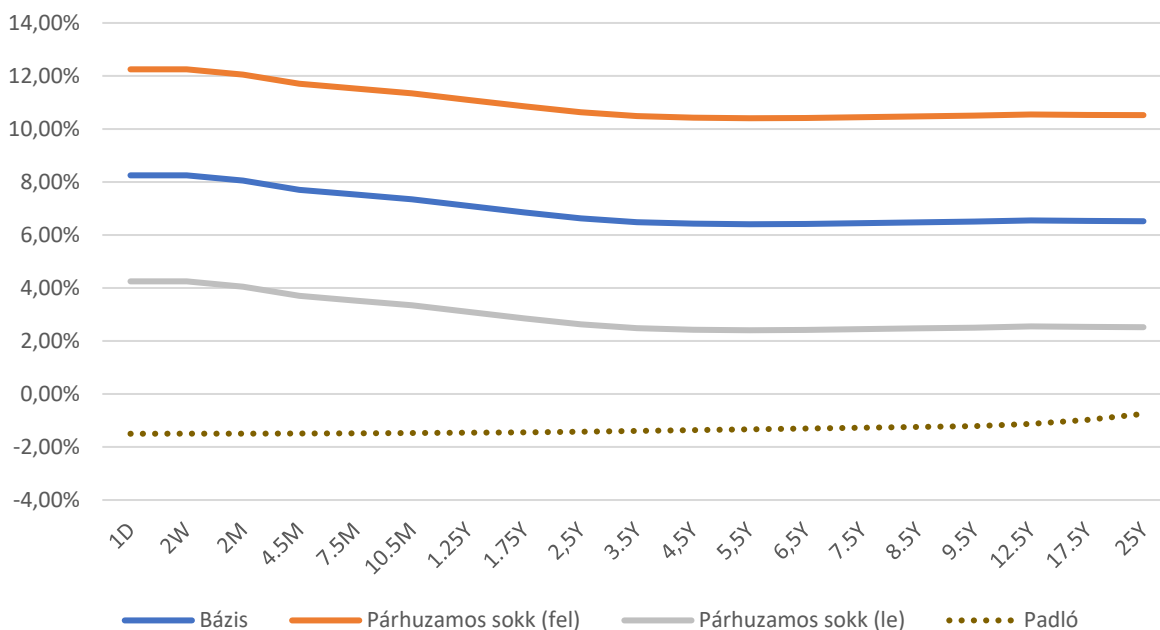
BUBOR, illetve a két-, öt-, hét-, tíz- és tizenöt éves BIRS jegyzéseket használtuk. Mivel a historikus swap jegyzések csak 2006.11.15-től elérhetőek, ezért a kezdődátumot módosítottuk, illetve a

20Y tenort nem vettük figyelembe, mert az csak 2020.03.16-tól elérhető. Mindhárom scenárió esetén a szabályzat által meghatározott maximum sokk-paramétereket kell figyelembe venni. A második oszlopban láthatóak a plafon nélküli sokkmértékek illetve összehasonlításképpen a harmadik oszlop mutatja a mostani EBA/RTS/2022/10-ben lévő sokkmértékeket, amely jelentős növekedést mutat az összes scenárió esetében. Az 1. ábra mutatja a scenáriókat, illetve a 2. ábra a kamatok alakulását mutatja be 2000-től.

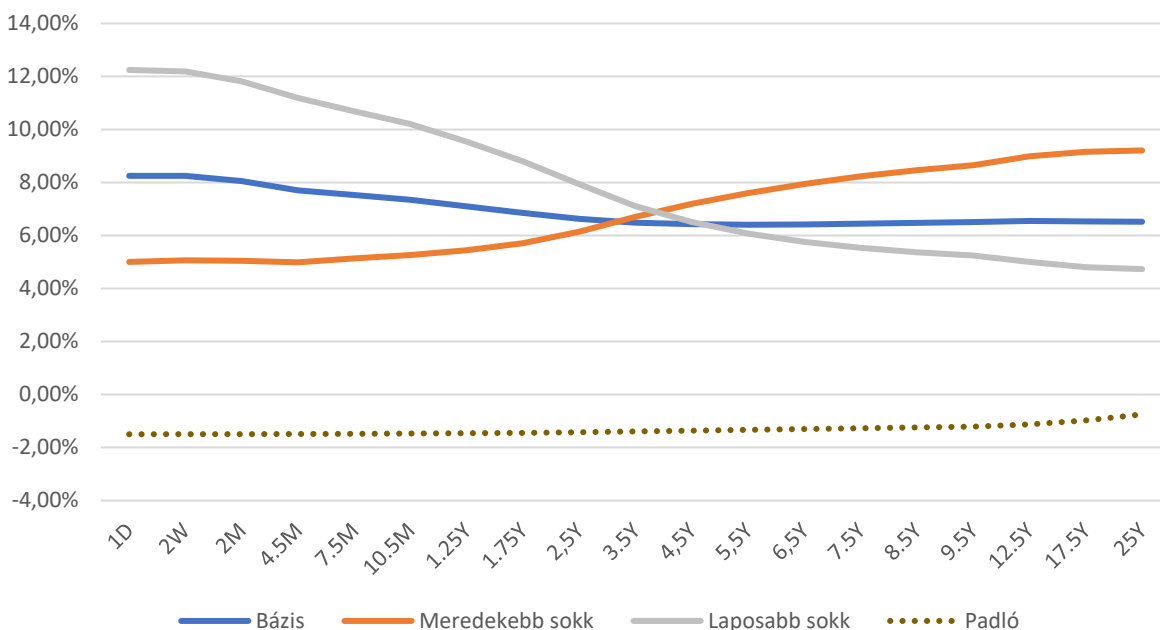
	HUF	HUF - Plafon és kerekítés nélkül	EBA/RTS/2022/10
Párhuzamos	400	685	300
Rövid	500	947	450
Hosszú	300	432	200

2. táblázat Az újrapalibrált HUF sokkok

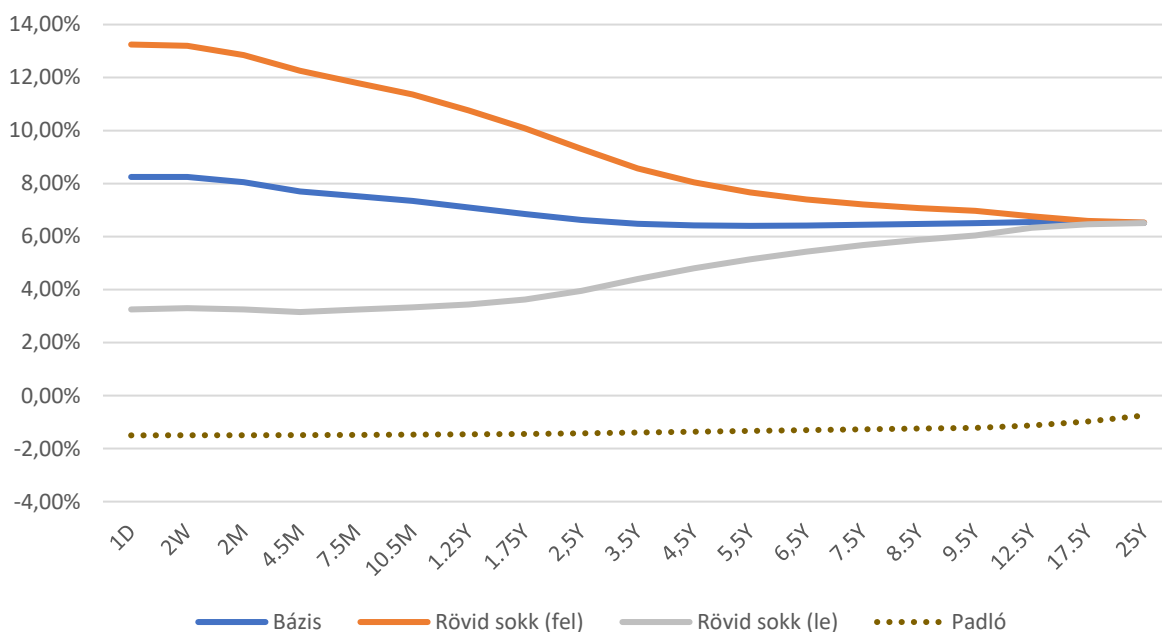
Párhuzamos sokkok

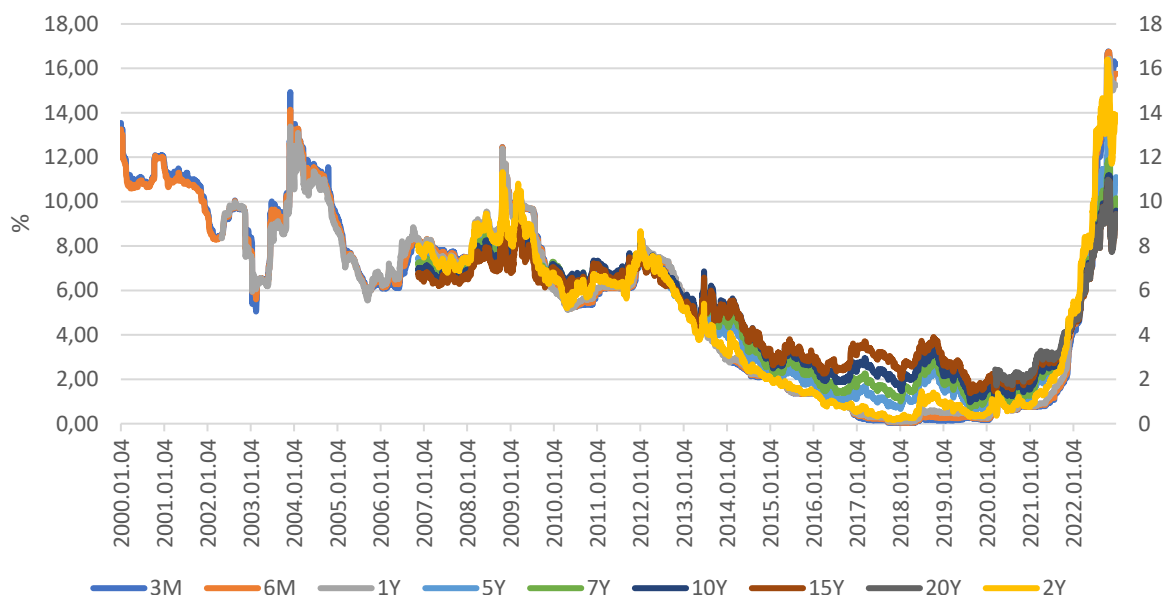
Csavarodás

Rövid sokkok

1. ábra A HUF kamatszcenáriók alakulása az újralibrált sokkokkal (2024. március 28. adatok alapján)

2. ábra A HUF kamatok alakulása 2000-től

EBA felügyeleti fókuszpontok

Rövid távú (2025. közepéig) tervezett célok

Az Európai Bankhatóság (EBA) közölte a pénzügyintézetekre vonatkozó IRRBB ellenőrzési terveit, figyelembe véve a kamatlábak emelkedésének hatásait és a pénzügyintézetek kockázatkezelési képességeit. Az ellenőrzési tervek részletesen kitértek az új előírások specifikus részleteire, általános értékelve a kamatkockázatok kezelését. Kiemelték a modellezési feltételek változásait és azok hatását az üzleti modellekre. Ezekről a 3. ábra ad egy vizuális összefoglalót.

Az EBA igyekezett segíteni a pénzügyintézeteket az IRRBB kezelésének, és a kapcsolódó kihívásoknak a jobb megértésében, beleértve az üzleti modellek következményeit és a fedezeti stratégiák változásait. Fontos volt az EU-n kívüli szabályozókkal való kapcsolatfelvétel, többek között a Bázeli Bizottsággal, a fent bemutatott IRRBB szabályok módosítása kapcsán. Az EBA elemzése alapján az EVE felügyeleti érték kiugró tesztekre vonatkozó limitsértékek száma konstans maradt 2022 során, azonban az NII-re vonatkozóak szignifikánsan emelkedtek, részben a piaci kamatlábak emelkedése miatt, illetve amiatt, hogy

az emelkedések az aszimmetrikusan tükröződtek le a pénzüintézetek eszköz és forrás oldalán.

Az eddigi munka alapján fontos megállapítani, hogy számos területen további vizsgálatokra és intézkedésekre van szükség az IRRBB kezelése és felügyelete terén. Az arányossági szempontok és a hatékony felügyelet biztosítása kiemelt fontosságúak, és ezeknek a területeknek a folyamatos figyelemmel kísérése és fejlesztése elengedhetetlen. Az EBA kötelezettséget vállalt arra, hogy további iránymutatást nyújtson a pénzüintézeteknek az IRRBB kockázatok felülvizsgálatához és kezeléséhez, különösen a modellezési feltételek, a kamatlábak alkalmazása és a fedezési stratégiák terén.

Az EBA továbbá rövid és középtávú célokat határoz meg, amelyek közé tartozik a jobb felügyeleti és kockázatkezelési eszközök kifejlesztése. Az IRRBB SOT mutatókat, amelyek kulcsfontosságúak a pénzüintézet kockázati kitettségeinek értékelésében, továbbfejlesztik és kiegészítik más metrikákkal és indikátorokkal az SREP és a stresszteszt szemponyjából. A lejárat nélküli betétek (NMD non-maturity deposit) viselkedésének modellezésére és a fedezési stratégiák összefüggéseinek elemzésére különös figyelmet fordítanak.

A további kutatások és elemzések során az EBA figyelemmel kíséri a nem core NMD-k hatását a betéttermékekre, a kamatlábak modellezési gyakorlatát, az NII és az EVE szabályozási mutatókra gyakorolt hatását, valamint az IRRBB metrikák kapcsolatát más kockázatokkal, mint például a likviditási és az ALM kockázatok.

Az EBA azt is jelezte, hogy a pénzüintézetek félreérthették az NII-mutatóra vonatkozó állandó mérlegfeltevéseket, amit azt a SOT-ról szóló RTS 5. cikkének d) pontja határoz meg. Az állandó mérleg koncepciója az NMD-k átárazásának szükségességéhez is kapcsolódik, hogy megakadályozzák a lekötött betétekbe való átáramlást. Ennek a kitételnek az elégtelen kezelése nem megfelelő nettó kamatbecslésekhez vezethet, mert így a számítások nem tükrözik konzervatív módon a felfelé irányuló kamatláb-forgatókönyvek hatását.

A pénzüintézetek IRRBB-nek való kitettségéről szóló 3. pillérre vonatkozó ITS eredményeinek előzetes értékelése rávilágított arra, hogy több intézmény a 200 bázispontos szabályozói sokktól eltérő (alacsonyabb) sokkforgatókönyvet alkalmazott (25 bp-tól 50 bp-ig vagy 100 bp-ig), valamint különböző modellezési feltevéseket használtak. Ezenkívül nem tesznek közzé minden információt, például az NMD-k átlagos futamidejét, miközben ez az információ az ITS értelmében kötelező. Ezt a jövőben fokozottan ellenőrizni fogják a felügyelvek.

Az EBA a pénzüintézetekkel folytatott egyeztetéseken keresztül próbálja megérteni a pénzüintézetek gyakorlatát és igényeit, hogy hatékonyabb iránymutatást és támogatást nyújthasson a jövőbeli felügyeleti és kockázatkezelési tevékenységekhez. A közös eljárások és módszerek kialakítása és alkalmazása kulcsfontosságú lesz az IRRBB kockázatának hatékonyabb kezelésében és felügyeletében.

Hosszabb távú célok (2025. második felétől)

Az EBA közép- és hosszú távon folyamatos nyomon tervezi követni az NMD-k öt éves átárazódási lejárat korlátját és a kapcsolódó mentességeket. Vizsgálni fogják, hogy a lejárat korlátnak milyen hatása van, ezért szükséges lesz a lejárat korlát nélkül is figyelembe venni az NMD-ket az EVE és NII számítás során.

A CSRBB (credit spread risk in the banking book – banki könyvi hitelkockázati felár kockázat) értékelésébe bevonandó eszközök meghatározásához kapcsolódó szempontokat az EBA továbbra is monitorozni fogja. A pénzüintézetekkel folytatott előzetes egyeztetések alapján jelenleg a CSRBB-t meglehetősen eltérő vonatkozási körrel és meghatározással kezelik. Ennek a területnek az implementációja még folyamatban van, mivel a bevezetés időpontját 2023 decemberére módosították. Az EBA a pénzüintézetek által biztosított információkon keresztül fogja nyomon követni a CSRBB hatálya alóli kivételeket.

Az EBA szintén tervezi az együttműködést az IASB-vel (International Accounting Standards Board) a Dinamikus Kockázatkezelés (DRM) projekt kapcsán. A DRM célja a dinamikus kockázat kezelési stratégia, annak alkalmazásának megfelelő számviteli megjelenítése, főleg a kamatkockázatok terén.

3. ábra EBA tervek az IRRBB ellenőrzésére

Értékelés

Az EBA láthatóan szigorítani tervezi a banki könyvi kamatláb-kockázat kezelésének ellenőrzését.

Már rövid távon fókuszba kerül az NII és a SOT-mutatók – előbbi esetében a jelenlegi szabályozás pontosabb betartása, utóbbi esetében pedig új mutatók vannak tervben. Hosszabb távon pedig a látra szóló betétek pontosabb modellezése kerülhet a középpontba, illetve a fedezeti stratégiák átalakítása is szükséges lehet.

A hírlevél készítésében részt vettek: K. Nagy Judit, Soltész József, Szalontai Márton

Kontakt:

Rakó Ágnes
Partner
M: +36 70 370 1792
E: agnes.rako@kpmg.hu
[KPMG.hu](https://www.kpmg.hu)

Szalai Péter
Associate Partner
M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu

Wieder Gergő
Igazgató
M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

Soltész József
Szenior Menedzser
M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

A jelen dokumentumban ismertetett szolgáltatások közül néhány vagy mindegyik lehet, hogy nem engedélyezett a KPMG könyvvizsgálattal érintett ügyfelei, valamint azok leányvállalatai vagy kapcsoló társaságai esetében.

A jelen dokumentumban lévő információk általános jellegűek, és nem vonatkoznak egyetlen konkrét személy vagy társaság körülményeire sem. Bár törekszünk arra, hogy pontos és időszzerű információkat adjunk, nem lehet garancia arra, hogy ezek az információk pontosak abban az időpontban, amikor megkapják azokat vagy arra, hogy pontosak maradnak a jövőben. Az ilyen információk alapján senkinek sem szabad intézkedéseket hozni megfelelő szakmai tanácsadás nélkül az adott helyzet alapos felmérését követően.

© 2024 KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a KPMG International Limited („KPMG International”) angol „private company limited by guarantee” társasághoz kapcsolódó független tagtársaságokból álló KPMG globális szervezet tagtársasága. Minden jog fenntartva.

A KPMG név és logó a KPMG globális szervezet független tagtársaságai által licenc alapján használt védjegyek.